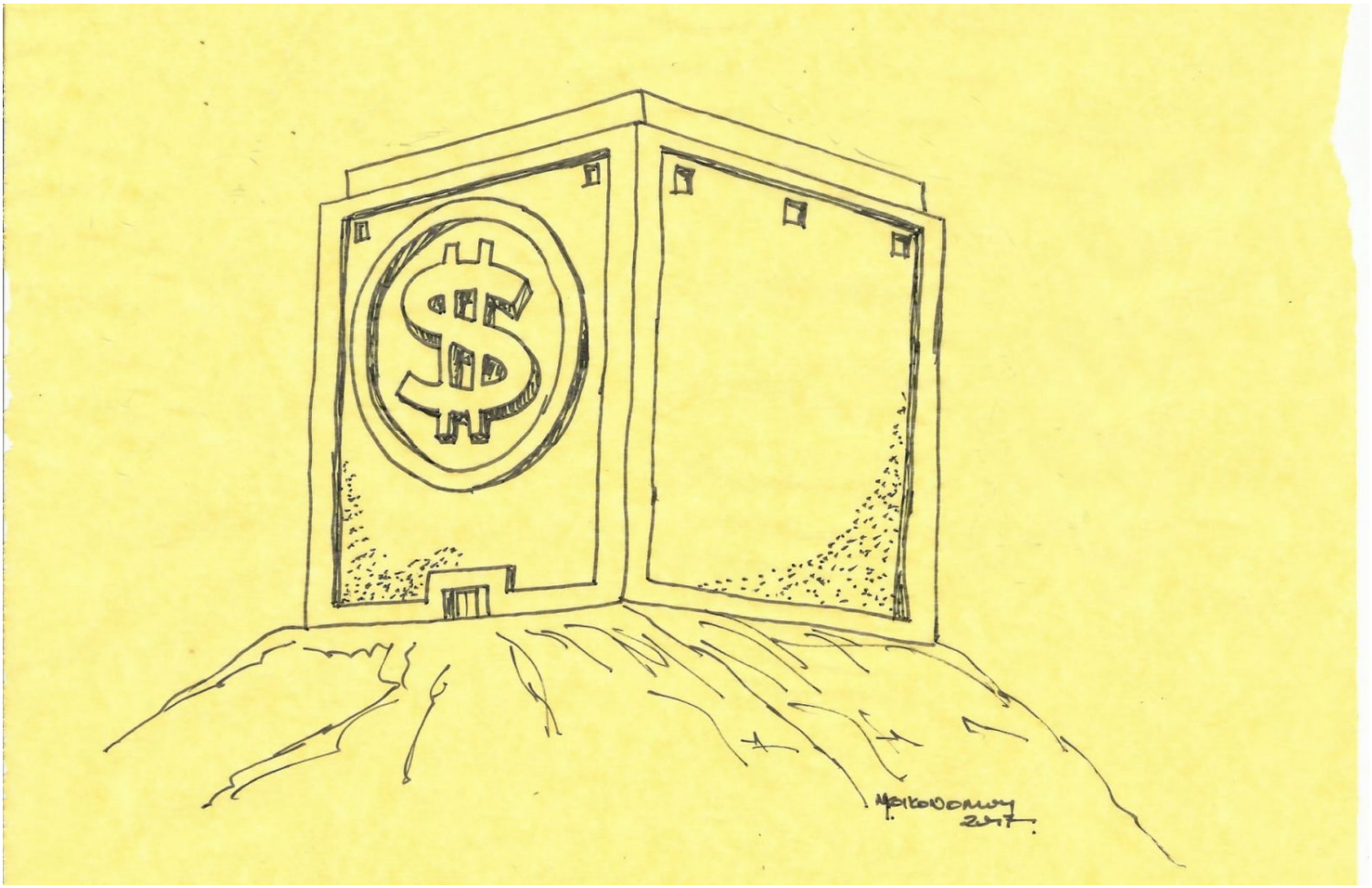
Archetype

Αρχιτεκτονική κιβωτός

Μανώλης Οικονόμου - 29/09/2025

Από τα αρχιτεκτονικά συρτάρια

Το μοναδικό μεγάλο παράθυρο του χώρου είχε θέα στη θάλασσα, σε πρώτο πλάνο η βλάστηση και τα απότομα βράχια κάτω από τον πρόβολο, με το μεγάλο υποστύλωμα σε σχήμα "V" να έχει καλυφθεί από τα φυτά. Η θάλασσα είχε αρχίσει να αγριεύει από τη στιγμή που έπεσε ο ήλιος, και οι στάλες, από τα κύματα που έσκαγαν στα βράχια, έφταναν στο τζάμι. Στο βάθος του ορίζοντα ένα φως αχνοφέγγει ανά τακτά διαστήματα.

"*Οι εποχές περνάνε*", σκέφτηκε ο "Ε" και επέστρεψε στις σημειώσεις του, με μια μικρή δέσμη να φωτίζει το στιλό που χαράζει ρυθμικά το χαρτί.

Ένα μεγάλο γραφείο βρίσκεται στη μέση του χώρου, με χαρακτηριστικό στοιχείο το μικρό φωτιστικό και τις ατζέντες. Πίσω κυριαρχεί η μεγάλη βιβλιοθήκη, ίδιο μέγεθος με το άνοιγμα που βλέπει στη θάλασσα˙ τον χώρο συμπληρώνει ένα μικρό, δερμάτινο, λιτό καθιστικό. Σε αυτό το σημείο περνάει τον περισσότερο χρόνο του, διαβάζοντας, σχεδιάζοντας και δεχόμενος τους φίλους του.

Πρόσφατα είχε αναλάβει μια νέα δουλειά, να σχεδιάσει ένα ιδιαίτερο κτίριο για έναν ακόμα πιο ιδιαίτερο

πελάτη, οπότε οι σκέψεις ήταν πολλές. Σκέψεις για την αρχιτεκτονική, τον κοινωνικό της ρόλο, την ουσία του σχεδιασμού.

Είχε περάσει ένας χρόνος από τη νύχτα που, ψάχνοντας την αλληλογραφία του καθισμένος στον καναπέ του γραφείου του, διέκρινε μεταξύ διαφόρων επιστολών έναν μεγάλο φάκελο με κόκκινο βουλοκέρι και έναν περίεργο θυρεό. Ανοίγοντας τον φάκελο βρήκε μια πρόσκληση μαζί με τα αεροπορικά εισιτήρια, σε οικονομική θέση, για τη Σκωτία, όπου θα γίνονταν οι πρώτες συζητήσεις για ένα νέο έργο. Ο πελάτης ήταν δύστροπος και φυσικά τσιγκούνης, τόσο στα χρήματα όσο και στα λόγια.

"Θέλω να μου σχεδιάσετε μια κιβωτό", είπε.

Του εξήγησε ότι ήθελε ένα κτίριο όπου θα στεγάσει το σύνολο των επιχειρήσεών του, το προσωπικό του γραφείο και φυσικά την κατοικία του. Του είπε ακόμα, ότι στη μελέτη θα πρέπει να μεριμνήσει για την ύπαρξη χώρων για τις πολυπληθείς και μοναδικές του συλλογές. Επισκέφθηκαν την έκταση όπου θα κατασκευαστεί το κτίριο και ο "Ε" περιηγήθηκε για αρκετή ώρα στον χώρο κρατώντας σημειώσεις. Κανόνισαν το επόμενο ραντεβού έναν χρόνο μετά, για την παρουσίαση των σχεδίων. Την ίδια μέρα επέστρεψε στο γραφείο του.

Η βροχή είχε αρχίσει να γίνεται πιο έντονη, η θέα της από το γραφείο λειτουργούσε χαλαρωτικά στις πολλές και αντικρουόμενες σκέψεις του "Ε". Η τσαγιέρα άχνιζε και η κούπα με το τσάι ζέσταινε τα χέρια του. Το φως χαμηλό όπως και η μουσική, γέμιζαν τον χώρο υποδόρια μέχρι που το κουδούνι έσπασε για λίγο τον ρυθμό του χώρου. Ο "Κ" ξεκίνησε να κατεβαίνει την κυκλική σκάλα που ένωνε τον χώρο του γραφείου με αυτό της κατοικίας, ήταν παλιός φίλος από το πολυτεχνείο και συνήθιζε να συναντάει τον "Ε" μεταμεσονύχτιες ώρες. Σήμερα όμως τον είχε καλέσει έκτακτα για να συζητήσουν για το έργο που είχε αναλάβει και τον τρόπο που το προσέγγισε.

Η ατμοσφαιρική σκιά της σελήνης αντανακλούσε στη θάλασσα και έφτανε στο εσωτερικό του γραφείου. Οι δύο αντρικές φιγούρες καθόντουσαν στο μικρό καθιστικό, ο "Ε" στο καναπέ είχε ακουμπήσει αναπαυτικά την πλάτη του αλλά την ίδια στιγμή βρισκόταν σε δημιουργική εγρήγορση. Ο "Κ" γέμισε την κούπα του και κατευθύνθηκε προς το τζάμι παρατηρώντας τη θάλασσα.

"Πάντα μου άρεσε η θέα του γραφείου σου. Λένε όμως ότι μετά από λίγο τη συνηθίζεις ... αλλά δεν νομίζω ότι ισχύει".

"Όλα είναι μια συνήθεια, άμα τα αφήσεις να γίνουν συνήθεια", απάντησε ο "Ε" τη στιγμή που ακουμπούσε το τσιγάρο στο τασάκι και το βλέμμα του επέστρεψε στη μαύρη ατζέντα του που ήταν γεμάτη σημειώσεις. Στο τραπέζι βρίσκονται τα σχέδια, τα σκίτσα καθώς και βιβλία με σημειώσεις και παραπομπές για την κιβωτό. Η δουλειά ενός χρόνου ήταν όλη εδώ.

Το σχέδιο με το τοπογραφικό δείχνει μια έκταση δέκα στρεμμάτων, που οι υψομετρικές της καμπύλες κορυφώνονται στο κέντρο του οικοπέδου, δημιουργώντας έναν λόφο που στην κορυφή του βρίσκονται τα ερείπια του παλιού οχυρού της πόλης. Ο ιδιοκτήτης είχε θέσει έναν και μοναδικό όρο στον μελετητή, στη θέση του παλιού οχυρού να χωροθετήσει το νέο κτίριο δημιουργώντας ένα θέμα ένταξης αλλά και διατήρησης των σπαραγμάτων της ιστορίας της περιοχής. Αυτό το θέμα απασχόλησε έντονα τον "Ε" κατά τη διάρκεια της μελέτης, προσπαθώντας να βρει τρόπους συνύπαρξης, αλλά οι εντολές τού πελάτη ήταν συγκεκριμένες.

Η αρχιτεκτονική του κουλτούρα δεν του επέτρεπε να ασχοληθεί επιφανειακά με το έργο, δεν τον ενδιαφέρει η σύντομη διαδρομή για απλό εντυπωσιασμό, και έτσι έριξε βάρος στη δημιουργία εμπειρίας για τον χρήστη αλλά και τον παρατηρητή. Στη δημιουργία εκπλήξεων, σε κρυφές γωνιές, δέσμες φωτός, σε μια αδρή επιφάνεια που θα χαραχτεί στο υποσυνείδητο.

Ένα κτίριο που θα κυριαρχεί χωρίς να φωνάζει, αλλά θα μιλάει χαμηλόφωνα λειτουργώντας σαν μαγνήτης. Έτσι, η Κιβωτός σχεδιάστηκε από μέσα προς τα έξω, ρίχνοντας το βάρος στη διαμόρφωση των εσωτερικών χώρων και στη συνέχεια των όψεων.

Στην κάτοψη, μετά από πολλές λύσεις, κυριάρχησε η αφαίρεση και η σχεδιαστική καθαρότητα. Ένα τετράγωνο με πλευρές (36.5 μ Χ 36.5 μ) με προσανατολισμό βορρά-νότου και ύψος 38.17 μ, που χαρακτηρίζεται για την ειλικρίνειά του ως προς τα υλικά και τη δομή του. Το ανεπίχριστο σκυρόδεμα είναι το

βασικό υλικό κατασκευής, με την ανεπεξέργαστη αδρότητά του να το κάνει οικείο και την ίδια στιγμή απόμακρο.

Ο "Κ" απομακρύνθηκε από το τζάμι και έκατσε στη μεταλλική πολυθρόνα. Συμπλήρωσε την κούπα του με τσάι από τη γυάλινη τσαγιέρα, ήπιε μια γουλιά και πήρε στα χέρια του τα σχέδια των κατόψεων.

Έντεκα επίπεδα ξεδιπλώνονται με τέτοιον τρόπο, δημιουργώντας μια διαδρομή με εντάσεις και υφέσεις και τελική κορύφωση, σαν ένα κονσέρτο πιάνου. Η κάτοψη μοιράστηκε στα δυο, στον άξονα ανατολής-δύσης, δημιουργώντας δυο άνισες ζώνες. Στη νότια ζώνη χωροθετούνται τα επίπεδα με τους εργασιακούς χώρους και ύψος 3.47 $μ^2$, εκεί εντάσσεται και το κεντρικό κλιμακοστάσιο που συνδέει τα επίπεδα καθώς και ο ανελκυστήρας. Στη βόρεια πλευρά δημιουργείται μια ενιαία δεξαμενή με ενιαίο ύψος 38.17 μ, που ξεκινάει από το επίπεδο του ισογείου και καταλήγει στο τελευταίο επίπεδο, αυτό του ενδέκατου ορόφου. Η πρόσβαση στο αμπάρι[1], όπως το αποκαλεί ο "Ε", θα γίνεται μόνο από τον δέκατο και ενδέκατο όροφο, όπου θα βρίσκονται το γραφείο και η κατοικία του ιδιοκτήτη.

Η μελέτη μιλάει για ένα εσωστρεφές κτίριο, με όσο το δυνατόν λιγότερα ανοίγματα για λόγους ασφαλείας. Η κεντρική είσοδος χωροθετήθηκε στη βόρεια πλευρά, μπαίνοντας στο ισόγειο ο χρήστης θα διασχίζει ένα τούνελ και περνώντας μέσα από από το αμπάρι θα φτάνει στη νότια ζώνη και τον χώρο υποδοχής. Ένας ιδιότυπος λαβύρινθος οδηγεί στο κεντρικό κλιμακοστάσιο, με τη σκάλα και τον ανελκυστήρα. Έτσι, ο επισκέπτης θα βιώνει την αίσθηση του περιορισμού και της εμπειρίας τού να βρει τον σωστό δρόμο περνώντας από τους χώρους ταυτοποίησης και έκθεσης μέχρι να φτάσει στον προορισμό του. Μια σταδιακή κλιμάκωση από τα χαμηλά προς τα ψηλά, από τα κοινόχρηστα στα ιδιωτικά και τέλος στον εξωτερικό χώρο.

Στον υπόγειο χώρο διατηρήθηκαν τα θεμέλια του παλιού οχυρού, που εντάχθηκαν στη νέα κατασκευή μαζί με το πηγάδι που θα διατηρηθεί για να τροφοδοτεί με νερό το κτίριο, τους χώρους συμπληρώνουν οι γεννήτριες, το αντλιοστάσιο και η μεγάλη δεξαμενή.

Στον πρώτο όροφο θα διαμορφωθούν οι εκθεσιακοί και αποθηκευτικοί χώροι των πολύτιμων μετάλλων και λίθων. Ένας κεντρικός διάδρομος σαν ραχοκοκαλιά θα τροφοδοτεί τους επιμέρους χώρους, όπως τα νεύρα στο ανθρώπινο σώμα. Ο κάθε χώρος θα συμπληρώνεται από ειδικές προθήκες προστασίας και προβολής των εκθεμάτων.

Ανεβαίνοντας στο τρίτο επίπεδο η διαμερισματοποίηση των χώρων αλλάζει, ώστε να υπάρχει η ανάλογη ιδιωτικότητα του προσωπικού που θα διαχειρίζεται σημαντικά έγγραφα. Ο σχεδιασμός όμως προβλέπει και ευέλικτα διαχωριστικά για εύκολη προσαρμογή στις αυξανόμενες ανάγκες. Ο τέταρτος όροφος θα φιλοξενεί τις εγκαταστάσεις τηλεφωνίας, διαδικτύου, server, σκληρών δίσκων που θα αποτελούν την ηλεκτρονική καρδιά του κτιρίου. Στους υπόλοιπους ορόφους μέχρι και τον ένατο θα ενταχθούν οι γραφειακοί χώροι χωρίς διαχωριστικά, πέρα από τους βοηθητικούς χώρους και τις τουαλέτες. Ο διαχωρισμός των χώρων θα πραγματοποιείται από το πλέγμα κολονών, που θα τους οριοθετεί δημιουργώντας κάνναβο που θα ορίζει τα γραφεία.

Η πορεία ανόδου κορυφώνεται στο δώμα με τη θέα προς όλες τις κατευθύνσεις του ορίζοντα. Πριν όμως φτάσει κανείς εκεί περνάει από το δέκατο επίπεδο που βρίσκεται το γραφείο του ιδιοκτήτη. Εδώ έχει σχεδιαστεί το γραφείο της γραμματέως ακριβώς στο ανέβασμα της κεντρικής σκάλας και του προσωπικού ανελκυστήρα που θα είναι η τελευταία του στάση. Το μεγάλο γραφείο καταλαμβάνει τον περισσότερο χώρο του ορόφου και έχει επικοινωνία με τη βιβλιοθήκη και τη μεγάλη πόρτα που οδηγεί στη δεξαμενή και σε μια μικρή κυκλική σκάλα που οδηγεί στον ενδέκατο όροφο και στο διαμέρισμα του ιδιοκτήτη. Ένα διαμέρισμα με ένα υπνοδωμάτιο και το μπάνιο του, ένα δεύτερο γραφείο, την κουζίνα, το καθιστικό και τέλος την αίθουσα με τα βραβεία και τα τρόπαια. Το ψηφιδωτό στο δάπεδο, που έχει σχεδιαστεί ειδικά για τον χώρο και είναι το ίδιο με αυτό της βόρειας όψης, το έχει επιμεληθεί ένας πολύ γνωστός γλύπτης.

Όλοι οι χώροι της Κιβωτού χαρακτηρίζονται από τη λιτή σχεδίαση, με τους ανεπίχριστους τοίχους, τα εμφανή μπετά και τις ξύλινες κατασκευές να δίνουν ένα βιομηχανικό τελειοποιημένο αποτέλεσμα. Το κτίριο θα ξεπροβάλλει από τον λόφο σαν να βγαίνει από μέσα του, με τις γεωμετρικές όψεις, καθαρές και αιχμηρές, να έρχονται σε διάλογο με το γύρω δομημένο περιβάλλον. Πέρα από την κεντρική όψη με το μεγάλο γλυπτό, οι άλλες όψεις είναι απλές, χωρίς περίτεχνα στοιχεία, όπως απλό είναι και το μονοπάτι με τις μεγάλες

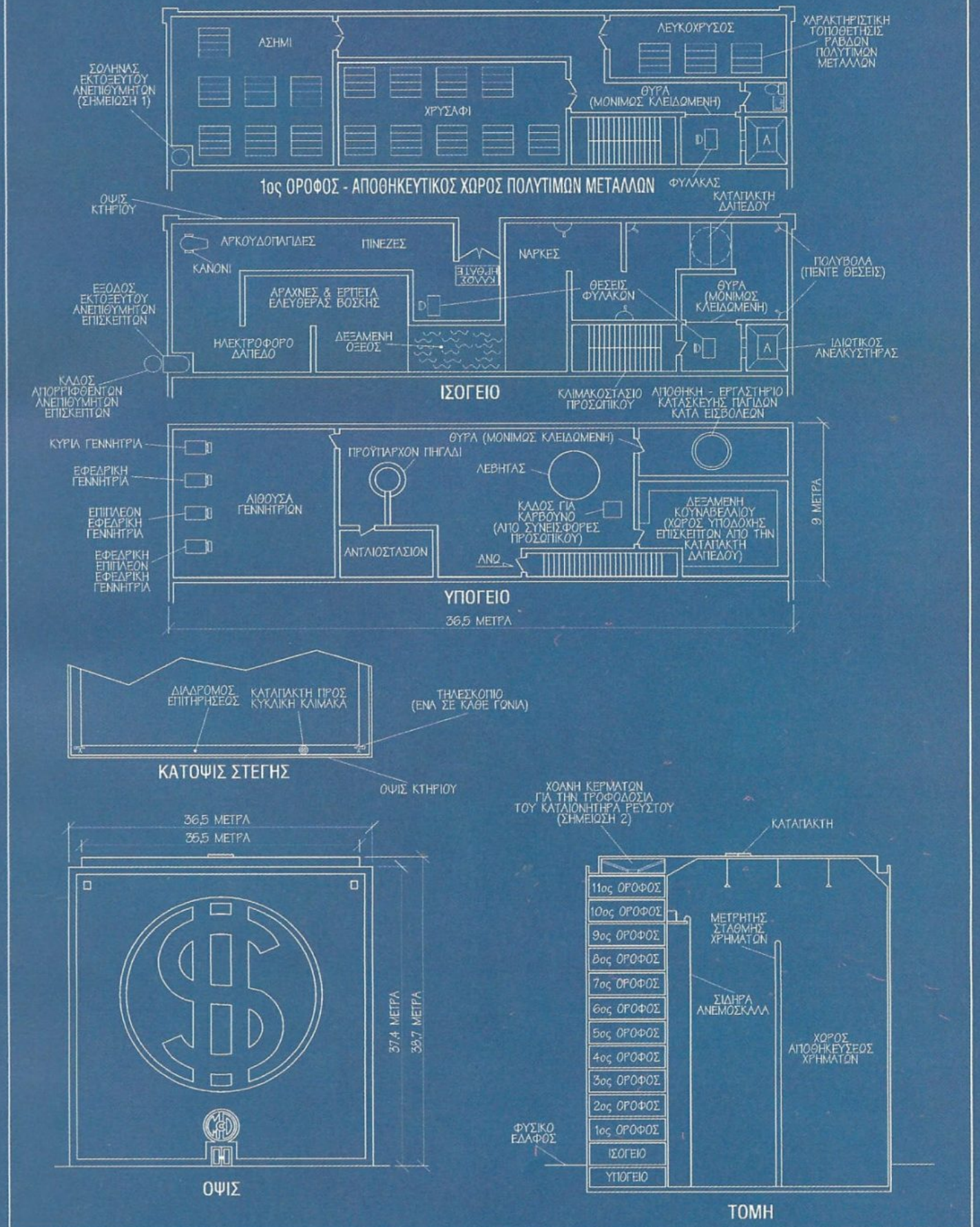
μπετονένιες πλάκες που συνδιαλέγεται με το γκαζόν, κάνοντας όμως αισθητή την παρουσία του οδηγώντας στην κεντρική είσοδο.

Η ώρα έχει περάσει και ο ήλιος έχει αρχίσει να ανατέλλει, στο πάτωμα βρίσκονται διάφορα χαρτιά, ρυζόχαρτα και σκίτσα. Ο δίσκος με το πρωινό βρίσκεται στο τραπέζι και ο "Κ" με τον "Ε" συζητούν στον μικρό εξώστη.

"Ελπίζω να μην μείνει στα χαρτιά", μονολογεί ο "Ε".

"Έχεις ερμηνεύσει με σύγχρονο τρόπο το μεσαιωνικό φρούριο, χωρίς παράθυρα, με γεωμετρικές και αδρές επιφάνειες. Οι τόνοι τσιμέντου που θα απαιτηθούν είναι μια σαφής ένδειξη ψυχρότητας, όγκου και μεγαλείου. Έχεις οραματιστεί μια υπεράνθρωπη δυνητική παρουσία του κτιρίου πάνω από τον άνθρωπο και το περιβάλλον. Δεν είμαι σίγουρος για την επόμενη μέρα", απαντάει ο "Κ".

Η μέρα ήταν ηλιόλουστη και οι δύο φίλοι συνέχισαν τη συζήτησή τους στον μικρό μεταλλικό εξώστη δεχόμενοι τις ευεργετικές ακτίνες του ήλιου. Στο γραφείο του βρισκόταν η αλληλογραφία της ημέρας, ένας φάκελος ξεχώριζε με κόκκινο βουλοκέρι και τον χαρακτηριστικό θυρεό.

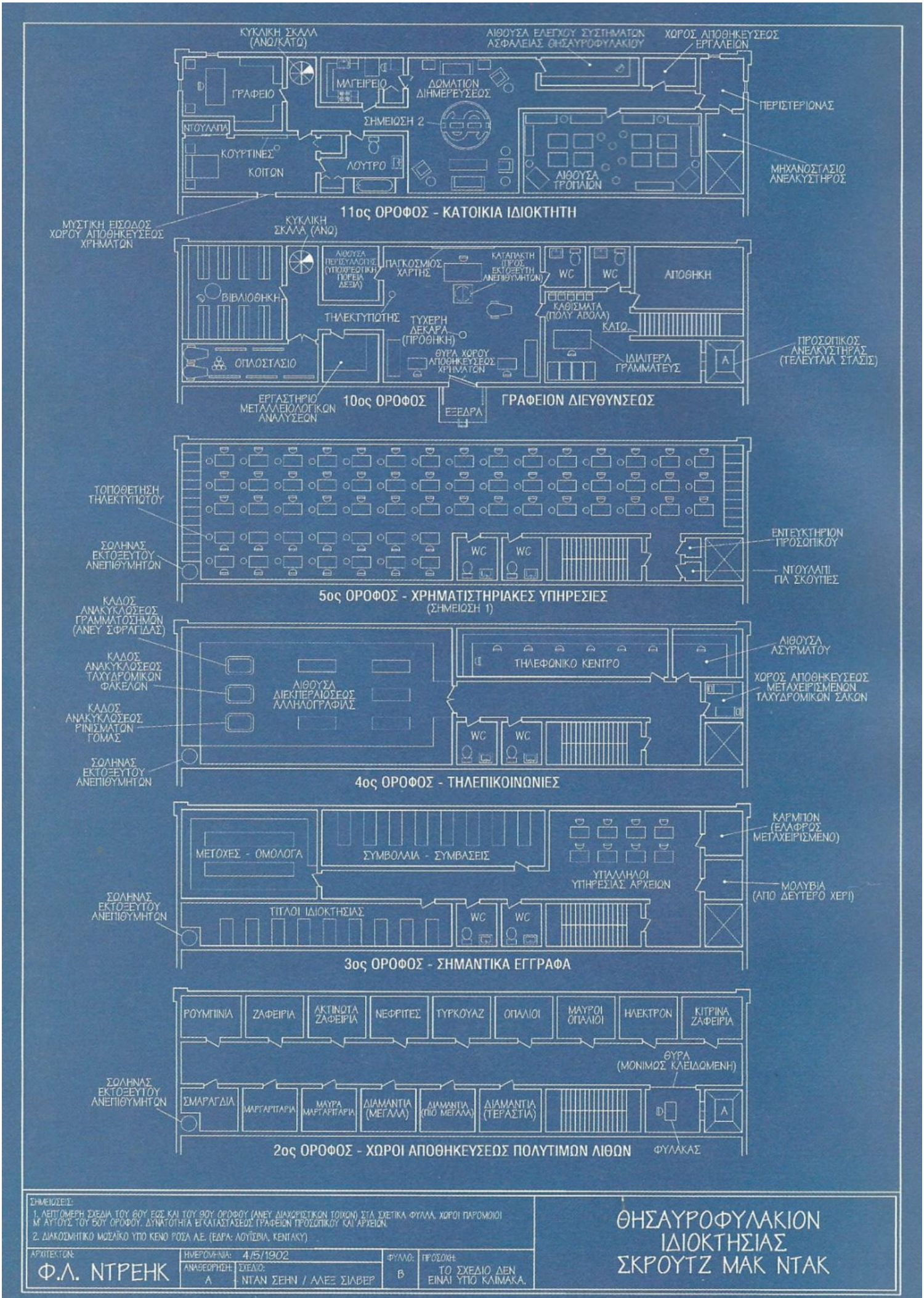

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΕΚΤΟΞΕΥΤΗ ΕΙΣΒΟΛΕΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΤΑΙ ΣΤΟ ΦΥΛΛΟ ΜΕ ΤΙΣ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ ΤΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ.
2. Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΙΟΝΗΤΗΡΑ ΡΕΥΣΤΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΤΑΙ ΣΤΟ ΦΥΛΛΟ ΤΟΥ ΑΝΤΛΙΟΣΤΑΣΙΟΥ ΚΕΡΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ.

ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ:	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 4/5/1902	ΦΥΛΛΟ:	ΠΡΟΣΟΧΗ:
Φ.Λ. ΝΤΡΕΗΚ	ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ: Α / ΣΧΕΔΙΟ: ΝΤΑΝ ΣΕΗΝ / ΑΛΕΞ ΣΙΛΒΕΡ	Α	ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟ ΚΛΙΜΑΚΑ.

ΘΗΣΑΥΡΟΦΥΛΑΚΙΟΝ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΣΚΡΟΥΤΖ ΜΑΚ ΝΤΑΚ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗ ΣΧΕΔΙΑ ΤΟΥ 8ΟΥ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟΥ 9ΟΥ ΟΡΟΦΟΥ (ΑΝΕΥ ΔΙΑΧΩΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΟΙΧΩΝ) ΣΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΦΥΛΛΑ. ΧΩΡΟΙ ΠΑΡΟΜΟΙΟΙ ΜΕ ΑΥΤΟΥΣ ΤΟΥ 5ΟΥ ΟΡΟΦΟΥ. ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΡΧΕΙΩΝ.
2. ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΟ ΜΟΣΑΪΚΟ ΥΠΟ ΚΕΝΟ ΡΟΣΑ ΑΕ. (ΕΔΡΑ: ΛΟΥΪΣΒΙΑ, ΚΕΝΤΑΚΥ)

ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ: Φ.Λ. ΝΤΡΕΗΚ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 4/5/1902

ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ: Α

ΣΧΕΔΙΟ: ΝΤΑΝ ΣΕΗΝ / ΑΛΕΞ ΣΙΛΒΕΡ

ΦΥΛΛΟ: Β

ΠΡΟΣΟΧΗ: ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟ ΚΛΙΜΑΚΑ.

ΘΗΣΑΥΡΟΦΥΛΑΚΙΟΝ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΣΚΡΟΥΤΖ ΜΑΚ ΝΤΑΚ

- Η μελέτη δεν πραγματοποιήθηκε ποτέ, αν και όλα ήταν στον σωστό δρόμο.
- Ο κύριος Μακ έγραφε στην τελευταία του επιστολή για την αναβολή του έργου λόγω οικονομικής λιτότητας. Έκανε αναφορά σε επικείμενη παγκόσμια οικονομική κρίση που θα τον επηρεάσει.
- Λίγα χρόνια αργότερα, η μελέτη δημοσιεύτηκε στο μεγαλύτερο αρχιτεκτονικό περιοδικό, δημιουργώντας αίσθηση.
- Ο "Ε" με τον "Κ" συνεχίζουν να συναντιούνται τα βράδια στο γραφείο του πρώτου και να συζητούν για την αρχιτεκτονική, την τέχνη, την πολιτική.

Παραπομπές

[1] Ίδρυμα Ιωάννου Φ. Κωστόπουλου, M/S Ιόνιον Πειραιάς, Κουνέλλης, εκδ. Μπάτσης - Πλέσσας
[2] Walt Disney, "Οι Επίγονοι", Carl Barks, εκδ. Νέα Ακτίνα, 2008